

Փոքր ՇԱՆՔՈՐԵՐԸ կը հրատարակուի:
Տարեկան բաժանորդագրին է երկու և կես արծար Մեծիկ կամ խիլ վճարելի, քե՛ մայրաքաղաքիս և իւր արուարձանաց և քե՛ գաւառաց համար:
Վեց և երեք ամսոց համար ալ բաժանորդ կը հրաւիրուի:
Հատը 40 փարայ է, և կը գտնուի մասնաւորապէս Պանճե-Կաթու ջրավաճառ և գրովաճառ Պողոս և Յակոբ աղայից խոտորները:

Ծանուցման տողը 3 դուրուշ է մէկ անգամի համար: Աւելի ամսոց կը լայն աւելի անգամներու համար:
Խմբագրութեան վերաբերեալ որ և է գիր ուղղելի առ ՏԵՐԵՆ-ՏԵՐ Զ. Ս. Ալադճեանի Կ. Պոլիս Պալատ-Բազար Նափի-Կան վերի յարկի 16:
ADRESSE
H. S. ALADJADJIAN
Directeur du journal Arménien Pountch
—46 Nafié-Han, Balouk-Pazar 16—
CONSTANTINOPLE

ԹԻՒ 2474

Շ Ս. Բ Ս. Թ

1889 ՀՈՒՏԵՄԲԵՐ 7

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ՓՈՒՆՉԻ

Արտաշէս Նափի Զ. կը գտնուի:
Ին թէ տեղւոյն ազգային վարժարանաց դաստիարակութեան անարժանքն են իւրեանց տղիւնքն թեմաքու ապիկարութեամբ, բայց քսու և շողորմորդ ընթացիւք յաւելորդ են ամառացի հաստատութիւն վարժարանաց մէջ և ի զուր կը վատնուին ազգային դրամն ու ազգային մանկութիւն թանկագին ժամանակն: Նամակագիրը՝ վախճանորդ թէ անտեղութեանց, թըշնամութեանց ու միատուց կենթարկի ինքն՝ խնդրած է ծածկել իւր անունն, և խնդրել թեմային կողմանէ Ատանայի Հոգաբարձ. ուսոց և ազգային ժողովոց ուշադրութիւն հրաւիրել՝ այդ անպէտ անձերն վարժարանաց մէջ տակաւին ևս չզարկելու համար: Չեմք գիտեր թէ ո՛րչափ ստույգ են գրութեանը, վասն զի նամակին ստորագրութիւնը մեզի համար բոլորովին նոր է: Այսու ամենայնիւ, որովհետեւ խնդիրն Ատանայի պէս նշանաւոր քաղաքի մը ազգային վարժարանաց ուսուցչաց բաղմաց անարժանութեան կը վերաբերի, և որովհետեւ ան չեմք կրնար անտարբեր գրել: Նըրիւն այսպիսի կարեւորագոյն խնդրոյ մը առջև, ուստի ո՛չ միայն Ատանայի ազգային ժողովոց և Հոգաբարձուաց, այլ և ազգային կեդրոնական վարչութեան Ուսումնական պատուարժան Խորհրդոյ ուշադրութիւնը կը խնդրուի: Եւ յիշեցնենք, յոստալով որ Հայ մանկութեան կրթութիւնն ուսումնական խնդիրն է, անապատաւար կը տընորինն զարժան: Տարակոյն չկայ թէ դաստիարակութեան ուսումնական քանի մը ապիկարութեան անպէտ մարդ չափեցնելու դիմումը հարկաւոր անմեղ մանկտի զոհելը՝ քրէական անթողի ոճիր է:

(Թղթակցութիւն Փոքր Շ.)
Պրոպ. Ն. Սեօ. Վալէշուրդի:
30 Սեպտ. 1889: - Միացեալ Նահանգաց Հայոց Հոգաբարձ Նափի Սարգսեան Յովսէփ վարդապետ, ըստ միափարանաց Բոստ. Ալլընտ Նահանգի Փրովիտանս քաղաքի մերազնեաց՝ ամսոյս Ա ին ժամանէց Պոսթընէ ի Փրովիտանս, և հետեւեալ կիրակի առաւօտեան ժամը 10 ին Ս. Պատարագ մատուցանելով՝ հոգեւորապէս մխիթարեց զժողովուրդն, ու հետեւեալ երկուշաբթի վերադարձաւ յՈւսթըն: Անցեալ շաբթու ալ Ն. Սեօ. քէն յատուկ մասնախմբի միջոցաւ հրաւիրեցաւ Արթ. վարդապետը, և ամսոյս 26 ին հասաւ ի Ն. Եօրք, ուր պատուաւոր կերպով ընդունուելէն վերջը՝ արեւմտեան կողմ՝ 22 րդ փողոց առաջին կարգի Սէնթ Լուքս պան.

դռնի մէջ իրեն համար պատրաստուած սենեակին իջաւ, և շարժարկէր ժամը 8 ին այցելեց Հայկական Միութեան սրահը՝ որ կը կուսուի Արեւելեան Աստղ, և անդ սըրտառու շատեմարանութիւն մը ըրաւ: Ժողովականը շնորհակալութիւն յայտնեցին Նորին Սրբութեան և Կրօնական պատկառելի ժողովոյն, որ հաճեցաւ այցելու հովիւ մը զրկել: Արթ. վարդապետն ժամը 11 ին Պահպանիչ քսու մեկնեցաւ ժողովէն: Հետեւեալ օրը, ամսոյս 29 ին, Վերացման Ս. Խաչի կիրակէն՝ Ն. Եօրք՝ երրորդ և չորրորդ Ալլընտներու մէջտեղ՝ արեւելեան կողմ՝ Արթ. նշանաւոր փողոցի կրէյս 25 յիւլի կողմէն եպիսկոպոսական եկեղեցին յատկապէս պատրաստուելով՝ կէս օրէն վերջը ժամը 3 ին հայկական ժամերգութիւն սկսաւ Փառք ի Բարձունէն և յետ այնորիկ Ս. Պատարագ մատուցեց և 20 վայրկեանի չափ ալ քարոզ խօսեցաւ: Յիշեալ եկեղեցին 600 նստարան ունի: 25ը հազիւ պարագայ մնացած էր: 130 ի չափ Հայ կար ամէն դաւանանքէ, և 400 էն աւելի Ամերիկացիք: Չայնաւոր երգեցեալներ շատ չբեղկատարուեցան շնորհիւ Մասնաժողովին՝ որ օր առաջ կարգադրած և պատրաստած էր հաւաքելով զգալուց դասն և այլ պիտոյն: Յետ աւարտման Ս. Պատարագի՝ Տիար Գ. Բարսեղեանի հնգամեայ երախայն մկրտուեցաւ կնոջ հայրութեամբ Տիար Մ. Մասնաժողովին, և անունը դրուեցաւ Լուսի Եղիսաբեթ, և աւարտեցան ժամատուցութիւնն ժամը 3 ին: Նոր աշխարհիս գտնուելէն ի վեր, առաջին անգամն է այս հայկական հոգեւոր մխիթարութիւնն որ տեղի կ'ունենայ եկեղեցւոյ մէջ ի Ն. Եօրք շնորհիւ եպիսկոպոսական Հայր Փաթըրի և նոյն եկեղեցւոյ քարոզչին: Տեսնելու արժանի էր Ս. եկեղեցւոյ մէջ ամերիկացւոց հետաքրքրութիւնը: Մինչև յաւարտ ժամերգութեան ուշի ուշով ամենայն ակնածութեամբ կը դիտէին, և Ս. Աւետարան կարդացուելու ժամանակ ջերմեանքով թեմային զինքնէն: Շնորհակալութիւն վերջը յիշեալ մասնախմբին՝ որ երբեք աշխատութիւն չ'ընելով փոյթ տարաւ ժամերգութեանց շքեղութեան ու կանոնաւորութեան համար: Մասնաւորապէս շնորհակալութիւն նաեւ եպիսկոպոսական Հայր Փաթըրի, մարդասէր անձին՝ որ հաճեցաւ եկեղեցին Հայոց տարաժողովութեան ներքին զնել: Սա ալ չ'ունենամ յիշել թէ՛ քանի մը լըրագրաց թղթակցից եկած էին ժամերգութեան ատեն մանրամասնաբար համառօտագրութեամբ արձանագրեցին, և այսօր ալ հե-

տեւալ լրագրաց մէջ հրատարակեցին: Նիւ Եօրք Թայմզ, Հէրալտ, Թրիպուոն, Սթըն, Բրէյս, Սթար, Մէյքլէնտ Էքսպրէս, և Ն. Յիշեալ լրագիրք շատ գեղեցիկ գրած են ըսելով թէ՛ աշխարհի ամենէն առաջին քրիստոնեայն և հին ազգն է Հայը, և շատ ալ զօրաբանութիւններ քրած են, մասնաւորապէս Եօրք Թայմզի կիրակի աւուր հրատարակածը՝ որ երեք մեծամեծ սինակ լեցուցած է փոքրիկ գրերով՝ Հայոց ազգին սկիզբէն սկսելով մինչև յայսօր, այնպէս որ եթէ մէկը կարգայ այս երեք սինակներն ազգային ամբողջ պատմութիւնը սովորած կը լինի: Արթ. Մարաճեան մի քանի օր եւս մը նախաձեռնեց, պիտի երթայ պաշտօնատեղին. և եթէ միջոց ունենայ ձերբորդ Հայոց ալ պիտի այցելէ: Ամերիկայի մէջ լրագրաց յօդուած հրատարակել տալը շատ սուղ է. եթէ վերոյիշեալ լրագրաց դրամ տալ հարկ լինէր՝ կարծեմ, 13-20 հազար տուրք տալ պէտք էր որ հրատարակէին: Տալու քիչ ժամանակ յառաջ Ամերիկայի մէջ բազումք չէին գիտեր Հայ անունն ու աղբը. այժմ բազումք սովորեցան:

Պատմութիւն

Արտաշէս. 29 Սեպտ. 1889: - Բաղաքիս ազգային վիճակը գոհացուցիչ չէ, թէպէտ արդէ պաշտօնեայք շատ կը ջանան կարգադրութեան համար: Բիւստոնարարար սիրոյ ու միաբանութեան պակասութիւնն է պատճառ յետագիւն ժամանակ: Կուսակցութիւնը տիրած է. հակառակութիւնը կը թաղաւորէ. որդի՛ հօր, հայր՛ որդւոյ, եղբայր՛ եղբոր, և թաղ թաղի դէմ են: Մէն մի թաղ դըպրոց ունի, գրեթէ ամենքն ալ պարտուց ներքեւ ճեղքաւ են բաց ի Ս. Հրեշտակապետ թաղի դպրոցէն: Այսու ամենայնիւ, ժողովուրդն առ հասարակ դպրոցատեղ է և եկեղեցատեղ, և պէտք եղած օժանդակութիւնը կը մատուցանեն ըստ իւր կարողութեան: Բայց ցաւալի է որ վարժարանք ըստ արժանեցին չեն արդիւնաւորիր: Ժողովուրդը մերթ ընդ մերթ կը փորձէ բարձրագոյն վարժարան մը հաստատել, բայց ի զուր, միայն և-ձ ամիս կը տես և այնուհետեւ կը քայքայի, և այս պատճառաւ խռովութիւնք տեղի կ'ունենան: Վերջերս տեղի ունեցած խռովութիւնը մինչև ցարդ կը շարունակուի դժբաղդաբար: Ա. Մ. Լեւնեան

Նոյն (Սեպտեմբր) 26 Սեպտ. 1889: - Բաղաքիս հայ բնակչաց թիւն 100 տունէ աւելի չէ: Ունին ըստ բաւականին չբեղ և յաւուն Ս. Առաւելածածնայ եկեղեցի մը, որ դեռ կ'աշխէն է. յառաջի-

կայ ձմեռան յիսութիւնը ամբողջացնելու ջանքեր կը տեսնուին ուսանց կողմանէ: Աւելի քան 30 աշակերտք՝ Արամեան յորջոյճեալ վարժարան մը եւս ունին, որ թէև ոչ այնչափ ընդարձակ, այլ ըստ բաւականին չբեղ է և բարձրահայեաց դիրքի մը վրայ շատ բարեխառն և զուարճալի օդ մը կը վայելէ: Աղջկանց վարժարան չունենալով, Բողոքականք կը լեցնեն այդ պակասը: Այնթապէս յատկապէս բերել տալով վարժութիւն մը, որ ընդունած առաջին հրամանն ու ըրած կարգադրութիւնն ալ կը լինի որ իւր վարժարանը յաճախող աշակերտուհիք կիրակէ օրեր անպատճառ երթան ի ժողովարան: (Ոչ երբեք յիշեցնեցի իւրեանց) այսօր խիբելով, ուղած կողմերին դառնալով, յիշեցնեցի լազոթիւնը և երգելու վարժութիւն: Այսօր, ազգային երկօրէին հաստատութիւնք եկեղեցին ու վարժարանն չունենալով բնառ ունէ կալութեան զգալուց վարժութիւնը կը լինի հայ վարժութիւն մը բերել տալ և չմոլորաւորել այդպիսի օտարոտի կրթութիւն: Դեռ այս օրինակ շատ դժբաղդութիւններ ունին Անտիոքցիք: Ահա կը պատմեմ երկուցիւն մը, որ ինքնին կը հաստատէ ու կապացուցանէ ըստ մի: Վերջին օրերս Տ. Սրբա. համ քահանայն, որ հեղ և խոնարհ սրտիւ տես ինքի իւր կոչման, աղբարարի մը կուտայ թաւան, աղբարարի ինքեղեցւոյ որ զանաւոր խորհրդով որ տարեկան դէմ 600 դահեկանի (ընթացիկ դրամ) թոշակ մը ստահանուի իրեն. վասն զի, կըսէ իւրաւամբ, 400 տունէ պակաս Հայոց տունած նուէրներն՝ մկրտութեանց, հարսանեաց և այլ առթիւ չեն կարող բնառ գոհացնել երեցիկին մը, 3 աղջիկ և 3 մանջ դաւակայ ապրուստը, մանաւանդ որ իւր բնակած տան համար ևս մի քանի հարիւր դահեկան տարեկան թոշակ կը վճարէ: Գահանայն ժխտողական պատասխան մ'առնելով՝ բնականապէս կը տրտմի յոյժ, և չգիտցուի թէ՛ վախճանն ինչ պիտի լինի: Այս ամէն դըժբաղդութեանց հետ Անտիոքցիք ունին մի ուրիշ դժբաղդութիւն, որ մեծագոյնն է: Սէր, միաբանութիւն իրենց համար անմասաբաւեր են: Նոքա իւրեանց անձնական կիրքը ազգային կենսական շահուց մէջ յագեցնել շատ կը սիրեն. այս պատճառաւ թաղական խորհրդոյ անդամակցութիւնն թէ միւս անդամք իրենց խնդիրն համաձայն չեն, ազգէտ են՝ մինչ այդ մի քանի Աղայք իւրեանք իսկ են ազգէտ և անմիաբան, խռովալոյժ և շահագէտ, կը ցաւին որ այդ մի քանի Աղայք անդամակ-

ցութիւնն մերթելով հանդերձ չեն կրնար իւրեանց կիրքը յագեցուցած ըլլալ, այլ երբ թաղական խորհրդոյ ինչպիսիս և յօդու ազգի որոշումն և բարեկարգութեան մը ընդ, այնպիսիք ամէն ջանք ի գործ կը դնեն ոտնակոխ ընելու համար այդ որոշումը, խանգարելու համար այդ բարեկարգութիւնը: Ահա դեռ այս օրերս էր որ վարժապետական թոշակի հաւաքման պահուն այդ մի քանի աղայք ըսին թէ՛ իրենք ազգին դործին չեն խառնուիր, թէ՛ ոչ զաւակին կը դրկեն և ոչ ըստակ կուտան դպրոցի: Աւելի քան 20 վարժապետ տեսնող Անտիոք ունեցեր է Յովհաննէս անուն վարժապետ մը, որ ջանիւք 10000 դահեկանի մօտ դուռ մը գոյացրէ և ազգին: Ահա այդ դրամն եւս ոչնչութեան մատուցեցաւ երկար խռովութիւններէ և իւրեանք զինք, զոյս յարուցին աղայք ոմանք: Այլ փոքր ի շատէ միութեան է տեսնել թէ՛ Գեօրգեան Սարգիս աղայն՝ որ ոչ միայն իր ազգին, այլ և ընդհանուր օտարաց համակրութիւնը գրաւող ընտիր անձնաւորութիւն մ'է իւր ազնուականութեամբ և հարստութեամբ, հակառակ ազգայնոց այս անդայ ընթացից՝ բողոքովն անտէրունչ չմոլոր ժողովուրդն, այլ ամեն պարագայի մէջ ամենայն եռանդեամբ կաշխատի յօդու Սեղի: Անտիոքցի շուրջ կը գտնուին վեց զուտ հայաբնակ գիւղ, ընդ ամենը 1500 տուն բնակչոք: Եթէ միւս թըրախառն յիշեցնեմք զիւրեւ մէջ բնակեալ Հայոց թիւն եւս ի հաշիւ առնուի, 2500 տունն եւս կանցնի Հայոց թիւն: Սոքա Անտիոքցիներէ առաւել անմիաբան և անձնական կրթից գերի մարդիկ են: Եթէ Անտիոքցիք իւրեանց անձնական կիրքը յագեցնելու համար ազգային գործերը խառնակելով, իւր արեւնարբութեամբ իրարու յաւիտենական ռի պահելով կը բաւականան, այս գիւղացիք դաստիարակութեամբ չեն կարող բնառ յագեցնել իւրեանց կիրքը, մինչև որ խռով խռով չգիտեն ուրիշ դաւաճութեանց գրեթէ: Անտիոքէ հինգ ժամ հեռաւորութեամբ Գեօրգեան անուն զուտ հայաբնակ գիւղ մը կայ: Այս տեղի աղայք ոմանք սովորեւ են ամէն պարագայի մէջ նեղել խեղճ ժողովուրդը և ոտնակոխ առնել նորա իրաւունքը: Խեղճ գիւղացւոց քաջած չարաչար հաւածանաց անգութ ակնատես մ'ըլլալ չուզելով անձ մը, որ տեղւոյն երեւելեաց նշանաւորագոյնն է, կուզէ գիւղացւոց իրաւանց պաշտպանութեան հոգը ստանձնել և թոյլ չտալ որ այդ մի քանի Աղայք միշտ իւրեանց քմաց գերի ընեն խեղճ

ժողովուրդը։ Այս բանն յիշեալ
աղայից կընդ հուրը բորբոքելով
և այդ աղայի չկարենալով որ և ի-
ցէ միջոց գտնել վրէժխնդրու-
թեան՝ կսկսին 13 հոգի ստորա-
դրել մի հանրապրութիւն, և կը
տանին կուտան տեղւոյն ժողով-
մաց հոգեւոր պետին։ Փաթէրան,
տարակոյս չկայ թէ՛ ամենայն սի-
րով ընդունեց զիւր նորեկ հաւա-
տացեալս։ Խեղճերը կը կարծեն
թէ այս հաւատալիտութեամբ յա-
մենայն դէպս ամէն պաշտպանու-
թիւն պիտի վայելեն։ Իտալացի
Փաթէրան ի վերջոյ մի քահանայ
գրեց այդ հայաբնակ գիւղը, և
անդ ցայսօր հոգեւոր պաշտամունք
կը կատարուին մասնաւորի մը տու-
նը։ Պէտք է գիտնալ, թէ այս ա-
ռաջին անգամ չէ որ կրօնավա-
խական շարժումը կը տեսնուին
Անտիոքայ շրջակայից հաղարաւոր
Հայ հասարակութեան մէջ։ Անց-
եալ տարի և անկից առաջ եւս
այս օրինակ շարժումը տեսնուած
են և արդէն Եագուպէ և Խընիյէ
անուանեալ զուտ հայաբնակ գիւ-
ղեր այժմ գրեթէ հոռմէական են-
դած են։ Այս օրերս եւս ցաւ ի
սիրտ կը լսեմք թէ Եօնու-Սուրի
անուանեալ զուտ հայաբնակ գիւ-
ղին մէջ ալ՝ որ դրացի է վերջին
կրօնավախ Գէպուսէ գիւղի՝ կրօ-
նական շարժում կայ։ Ինչպէս կը
տեսնուի, Անտիոքայ և Թէմուրէից
մէջ բնակեալ հաղարաւոր աղբալ-
նոց վիճակը շատ ցաւալի է։ Այլ
ուրիշ կէտ մ'ալ կայ ցաւելու, որ
դժբաղդութեանց մեծագոյնը կը
նայ համարուել։ Իւրաքանչիւր հա-
յաբնակ գիւղերու մէջ բողոքա-
կանը բացած են մէկ մէկ ծաղկոց-
Սուէտիա անուանեալ գիւղին մէջ
եւս երիցականը բացած են մի գի-
չերթիկ վարժարան, յորում կու-
տանին ձրիաբար հարկւրաւոր հայ
մանկտիւ։ Ուրան՝ փղձկեցաւ սիր-
տըս, և երբ զթէն այդ վարժարա-
նը կերթամ, բայց բնաւ չեմ ըն-
դունիր բողոքականութիւնը, ո՛ր
էր թէ մեք եւս ունենայինք մի
գալորոց պատասխանեց հայ ուշիմ
պատանեակ մը, երբ մի օր հար-
ցուցի իրեն թէ՛ բողոքականաց
վարժարանը կըրթալով պէ՛տք է որ
մտորդ մը մտածայ իւր մայրական
եկեղեցին և աղբը։ Արդ՝ կարծեմ
թէ տարօրինակ բան մը պիտի
թուի երբ ամենադառն ցաւօք ի
յայտ բերեմ աստանօր թէ Հայք
և ո՛չ մի գիւղի մէջ վարժարան չու-
նին, ո՛չ գիւղերօթիկ և ո՛չ ցերեկ-
եայ, ո՛չ ծաղկոց և ո՛չ նախակը-
թարան։ Ահա այս պատճառաւ
հարկւրաւոր մանկտիւ բողոքա-
կանաց վարժարանը կուտանին։
Հարկւրաւոր մանկտիւ եւս՝ յու-
նաց, ժիլուրիմաց, բողոքականաց
և այլոց մօտ անչուշտ օրական
հաց մը ճարելու համար անարգ
և անշահ ծառայութեանց կը մըտ-
նեն, և ի վերջոյ այդ հարկւրաւոր
հայ մանկտիւն՝ որք ի մօրէ արա-
բախօս և մի հայկական բառի ան-
տեղեկը են՝ բողոքական կուտարա-
նան կրօնի և ազգութեամբ։ Ի
մէր Հայութեան, Գրիստոնէու-
թեան և մարդկութեան, կը պա-
ղատեմ առ որ անկ է՝ յիշել այս
կողմերս և միանգամայն ձայն տալ
անձնուէր Միացեալ Ընկերու-
թեանց, հայաբնակ գիւղերուս մէջ
գիւղերօթիկ և ցերեկեայ վարժա-
րան մը բանալու համար, գիտնա-
լով թէ՛ ցերեկեայ վարժարանէ

զատ, գիւղերօթիկ վարժարան մը
եւս բանալու ամենադիւրին միջոց-
ներ պակաս չեն։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Գոհութեամբ լսեցինք թէ՛
եկեղեցական համագումար ժողո-
վը վերջնութեւր նստին մէջ որոշե-
ր է յանձնարարել կրօնական ժողո-
վոյ՝ որ արժանաւոր եկեղեցական
մը անյապաղ Ռումանիա և Պու-
ղարիա զրկէ ի հովուութիւն մե-
րայնոց։ Լսեցինք նաև թէ Կրօ-
նական ժողովը երկուշաբթի ա-
ւուր նստին մէջ իմանալով Համա-
գումարին յանձնարարութիւնն,
խորհրդակցութեան առարկայ ը-
րեր է յիշեալ երկրաց ազգայնոց
հովուութեան բազմաթիւ անա-
կայ խնդիրն, սակայն դարձեալ
չկրնալով վերջնական կարգադրու-
թիւն մը ընել՝ առաջիկայ նստին
թիւր է։ Կը մտաւորեմ որ առաջի-
կայ նստին մէջ վերջնապէս ի՞նչ ոչ
Ռումանիոյ Հայոց վիճակին վերայ
երկար ժամանակէ հետէ հրատա-
րակեալ վիճակագրութիւնը և
նկարագրութիւնը, գէթ՝ Համա-
գումարին յանձնարարութիւնը իւր-
թան մը լինի այս հովուական խնդ-
րոյն կարգադրութեան համար,
և Փոնթի խմբագրութիւնը տակա-
ւին չհարկադրի ձանձրացունել
իւր ազնիւ ընթերցողները, դարձ-
եալ դարձեալ գրելով Ռումանիոյ
Հայոց վերայ և ուշադրութիւն
հրաւիրելով։ Շատ դիւրին է այս
խնդիրն, եթէ զրկուելիք եկեղե-
ցականը տարապայման ճիւղու-
թիւն ու պերճութիւն չպահանջէ-
հարկւրաւոր իրա՝ ճանապարհի
ծախուց համար։ Իշխանական ա-
պարանք, իշխանական տարեթու-
շակ, արքայալայել կենցաղալա-
րութիւն, և այլն, և այլն։ Մինչ-
դեռ գոյթ կայ թէ Հայկազնեան
պատուական գաղթականութեան
մը մնացորդն՝ ազգային ու եկե-
ղեցական ամենայն գոյլիք ու կա-
յիւք՝ բողոքական օտարանալու ու
անհետանալու վտանգի մէջ կը
գտնուի։ Մինչդեռ հոգեւոր գոյթ
կայ և օգնութիւն խնդրող ապա-
ժոյթ ձայներ կը լսուին, և սակաւ
մի խիղճ և գուր ու գորով ու-
նեցողը, մանաւանդ հոգեւոր հայ-
րութեան կոչումն ունեցողը՝ ը-
կրնար վայրկեան մը իսկ յապա-
ղել պարզաբար զգեստաւորուե-
լու, թո՛ղ թէ՛ ճոխաբար զար-
դարուելու և սիրամարգաբար վե-
րեքեքելու համար։

— Եկեղեցական Համագումար
ժողովը չորեքշաբթի դարձեալ
նիստ ըրաւ, և ամուսնական և
այլ խնդրոց վերայ դարձեալ խոր-
հրդակցեցին ետքը որոշեց սպա-
սել յանձնաժողովոյ տեղեկագրին,
որ առ առաւելն մինչև մէկ ամիս
պատրաստ պիտի գտնուի, և ժո-
ղովն այնուհետև պիտի գումարի
և որոշումն տայ։

— Դեր. Տ. Տիմոթէոս եպիս-
կոպոս Սափրիշեան, որ քանի մը
շաբաթ է հետէ Պալքէսի կը գըտ-
նուէր, անցեալ շաբթու վերա-
դարձաւ մայրաքաղաք։ Նորին
Գերապատուութիւնն, ըստ խնդրոյ
թաղական խորհրդոյ Պիլա-Շէհի
և վկայութեամբ Խաչի ժողովոյ
Պալքէսի կը քահանայ ձեռնա-
դրեր է Ս. Խաչի տօնի օրը Պիլա-
Շէհի վարժարանի դաստառ-
քիկ Աֆիւն-Գարահիսարի տիրա-
ցու Յակոբնի անուանելու է՝ Վահ-

րամ։ Կը շնորհաւորեմ նորեկ այ-
նայն, յուսալով որ ինչպէս եր-
կու տարի Պիլա-Շէհի մէջ դա-
ստառութեան պաշտօն վարեալ
գոհ ըրած է ժողովուրդն, նայն-
պէս և քահանայական պաշտօնը
ժողովեան օգտակար ու գոհա-
ցուցիչ ընթացիւք կը վարէ։ Պի-
լա-Շէհի Պալքէսի առաջնոր-
դութեան և Դարտանէի կառա-
վարութեան ներքեւ կը գտնուի
Պալքէսիէն 3 և Դարտանէէն 1
աւուր ճանապարհ հեռի։ Իւր 70
տուն Հայք բնակեալ են այս գիւ-
ղաքաղաքին մէջ, ունին քահանայ
մը, բայց շատ ծերացեալ լինելով
չեն կրնար միայնակ մատակարա-
րել ժողովրդեան հոգեւոր պի-
տոյնը։

— Ըստ յանձնարարութեան
Պատրիարքարանի՝ Դեր. Տ. Տիմո-
թէոս եպիսկոպոս արգելել է Պա-
լքէսի եկեղեցւոյ անօթոց վա-
ճառումն, և որոշուել է դարձ-
եալ ժողովրդական հանգանակու-
թեամբ զլուս տանել տեղւոյն
վարժարանին շինութեան գործն։

— Եօզպատի առաջնորդական
տեղապահ Տ. Աբրահամ եպիսկո-
պոս որոշել է մայրաքաղաքս դա-
կոնդակ ու հրամանագիր ստանա-
լու համար։ Կարծեմք թէ անձամբ
գալու հարկ չկայ։ Եթէ տեղւոյն
ժողովներն ու ժողովուրդը գոհ են
իւր պաշտօնավարութենէն՝ գրե-
լով առ որ անկ է, կոնդակ ու հը-
րամանագիր կը լինէր։

— Պատրիարքի թաղական խոր-
հուրդն ու քահանայը գոհութեան
գիր գրելով առ Ամեն. Ս. Պատրի-
արք Հայրն՝ տեղւոյն քահանան-
րէն Արթ. Տ. Ոսկի քահանայի հա-
մար, խնդրած են որ հաճիքալա-
րելու զնա՝ առաքելիցութեան
աստիճան շնորհելով։

— Կրօնական ժողովը երկու-
շաբթի աւուր նստին մէջ Տիար-
պէքիւրի և Պալքէսիի վիճակաց
համար առաջնորդական ընտրե-
լաց ցանկ պատրաստեց, առաջ-
նոյն համար նշանակելով Փափազ-
եան Տ. Յովհաննէս, Կիւրոյեան Տ.
Խորէն, Տ. Յակոբ Աշոտ և Տէ-
րունեան Մաղաքիա վարդապետ-
ներն։ Իսկ երկրորդին համար՝
Իսթիւքեան Տ. Գէորգ, Արսլան-
եան Տ. Ներսէս, Արարունի Տ.
Յովհաննէս, և Յակոբեան Տ. Վա-
հան վարդապետները։

— Դարակէօմրիկի եկեղեց-
ւոյ առժամայ քարոզիչ կարգե-
ցաւ Տ. Խորէն վարդապետ Կիւրոյ-
եան։

— Կրօնական ժողովը որոշեց
որ Գարեբեկ Տ. Սարգիս վար-
դապետ Զեքուշ երթայ փոխա-
նակ Տ. Պետրոս վարդապետի, որ
ինչպէս գրած եմք, մայրաքա-
ղաքս կոչուած է։

— Պալքէսի քաղաքապետութեան
պաշտօնատունէն, վերջին հրդեհ-
ներէ զնստեց ինչպստ հանգա-
նակութեան յանձնաժողովը 25
հազար զրուշի տուն զրկեց Պատ-
րիարքարան, մեր ազգայնոց մաս-
նակցութեան համար։

— Պատրիարքական փոխանորդ-
Դեր. Տ. Գէորգ Մ. վարդապետ
Իսթիւքեան՝ ապաքինելով այս
շաբթի սկսաւ վարել պաշտօնը։

— Արմաշի վանուց երեսնամ-
եայ արքեպիսկոպոս ուսուցիչ Տ. Յով-
հաննէս քահանայ Մովսէս անց-
եալ շաբաթ օր կնքեց մահկանա-

ցուն յիշեալ վանքին մէջ ի հաս-
կի 100 ամաց։

— Թէրեֆեման Հագիգաթ ը-
րադիրը կը գրէ թէ՛ քննութեամբ
հաստատուած է որ Պէքթուի շը-
քալարը զետեղեալ դաղթակա-
նաց տրուած հոգին վերայ Հայք
և Յոյնք սեպհականութեան իրա-
ւունք չունին, և հետեւաբար յա-
նիրաւի բողոքած են թէ գերեզ-
մանատուն է։ Մեր Ս. Պատրիարք
Հայրն այս խնդրոյն համար դատ
խնդրած է։

— Ի Գալիքէ՝ ուր մօտերս աղ-
գային տալարան մը հաստատուած
է, առաջիկայ տարեգլխէն սկըս-
եալ շաբաթ յաբեր մը պիտի հը-
րատարակուի տնօրինութեամբ Ա-
տրապատականի Առաջնորդ Դեր.
Միլիթարեան եպիսկոպոսի։

— Սպէշի ժողովի նիստ գումա-
րեցաւ երէկ Ղաւթիոյ խորհըր-
դարանին մէջ, ժամը 8 ին, ընդ-
առժամայ նախագահութեամբ
Տ. Մկրտիչ Ս. Արքեպիսկոպոսի
Խորհեան և ընդ ատենապետու-
թեամբ Գրիստոստոս Եփէսոյի
Ղաղարոսեան։ Ներկայ էին և՛
երեսփոխանք։ Ժողովը նախ խոր-
հրդակցութիւն մը ունեցաւ Աղ-
գային ժողովոյ նիստերուն կանո-
նաւոր գումարման համար. ապա
կարդացուցաւ Սուրենեան Աւե-
տիս Եփէսոյի կողմանէ գիւնին
մատուցեալ առաջարկութիւն մը,
որով կաթոլիկոսական յանձնա-
ժողովին մինչև ցայսօր ո՛ր է գործ
մատուցած չըլլալն առարկելով,
կառավարել լուծել զայն, և նոր
մը կազմել։ Ժողովը յետ երկար
վիճաբանութեան ըստ առաջար-
կութեան Արքեպիսկոպոսի Եփէսոյի
որոշեց մինչև առաջիկայ նիստ
պահանջել յիշեալ յանձնաժողովոյ
համարատուութիւնն, և այս ո-
րոշումն յղել առ Ամեն. Ս. Պատ-
րիարքն։ Կարդացուցաւ նաև
Պէքթուեան Եփէսոյի կրթական
ծրագիր մը կազմելու առաջար-
կութիւն և որոշեցաւ գնել ի կարգ
խնդրոց։ Ժողովին փակման ատեն
ըստ առաջարկութեան ատենա-
պետ Եփէսոյի ժողովականը ցա-
ւակցական արտայայտութիւն մը
ըրին վախճանեալ երեսփոխան Պէկ-
եան Յարութիւն Եփէսոյի համար
և հոգեհանգստեան մաղմանը
տեղի ունեցաւ։ Ատենը գոյ-
ուցեալ ժամը 9 ժամ, յաջորդ նի-
ստ վերջնականապէս երեք շաբա-
թին գումարել որոշուելով։ Պայա-
ճեան Յովհաննէս Եփէսոյի անձ-
նական գործոց պատճառաւ պարզ
հրաժարագիր զրկած լինելով
միաձայնութեամբ ընդունուցաւ
Թիւրքեան Եփէսոյի և Արսլանեան
Ստեփան փաշայ գրով ծանուցած
էին իւրեանց բացակայութիւնը։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Գերմանացի օրէնսդէտ Պ.
Կնայսթ՝ որոյ իրաւարարութեան
յանձնուած էին Բ. Դրան և Պ. Հիւ-
շի մէջ տեղի ունեցած հաշուական
երկու խնդիր՝ 800 հազար ֆրան-
քի և 18 հազար ֆրանքի համար,
վճարել է թէ Պ. Հիւշ 800 հազար
ֆրանքն վար դնելու իրաւունք ու-
նի, իսկ 18 հազար ֆրանքն հա-
տուցանել պարտի։

— Կառավարութիւնը կարգե-
լէ՝ օտար երկրաց մէջ հրատարակ-
եալ լրագրաց մայրաքաղաքի մէջ
լրագրութեան հետ ձեռօք վաճա-
րուին, ծանուցանելով թէ պատ-

ժոյ պիտի ենթարկին հակառակ
վարուողներն։ Իսկ այն օտար լը-
րագիրը, որոյ ի թուրքիա մուտքն
արգելեալ չէ, պիտի զրկուին բա-
ժանորդաց և պիտի վաճառուին
գրավաճառաց խանութները։

— Օսմանեան կայս. Պանքայի
երկրորդ տնօրէն Պ. Տըլօ, որ անց-
եալ շաբաթ օր մայրաքաղաքս վե-
րադարձաւ, և որոյ համար կրա-
ուէր թէ Փարիզի ճիւղին վարչա-
կան ժողովոյ անդամ պիտի ան-
ուանի, - պիտի շարունակէ իւր ա-
ռաջին պաշտօնն, որովհետեւ օգ-
տակար դատուել է որ նորընտիր
առաջին տնօրինին քով գտնուի
իւր փոխառութեամբ։

— Կարնոյ, Խարբեղի, Տիար-
պէքիւրի, Մշոյ և վանայ անդրիա-
կան հիւպատոս անուանեցաւ Պ.
Գրիգորիոս Լոյս, փոխանակ Պ.
Զէրմաշտի։

— Մայրաքաղաքս գտնուող
գորաց զգեստուց փոփոխութեան
ժամանակն հասած լինելով, նոր
զգեստուց վայելչութեան համար
բոլոր գորաց չափերը կառնուին
կայսերական հրամանաւ։

— Կայսերական հրամանաւ
Պիթիսի նահանգի Խիզան գաւա-
ռի մէջ Նախնական դատարան մը
պիտի հաստատուի և տարեկան
ծախք պիտի լինի 22000 դրուշ։

— Ինչպէս ուրիշ մեծ տէրու-
թեանց նաւատորմիդ, նոյնպէս
և օսմանեան տորմիդ մը Պիթէն
պիտի գտնուի փոխառութեան դա-
հաժամագին ամուսնութեան առ-
թիւ, և ապա Գերմանիոյ կայսրն
ու կայսրուհին դիմաւորելով ի Կ.
Պիտի պիտի առաջնորդէ, Դարգա-
նիլէ և այլ տեղերէ ալ օսմանեան
նաւք պիտի միտնան յիշեալ տորմի-
դին՝ մայրաքաղաքս եկած ատե-
նը։ Կայսրուհւոյն քով մայրաքա-
ղաքիս մէջ իբրեւ պատուոյ տիկ-
նայք պիտի գտնուին գերմանացի
Հօպ փաշայի տիկինը, տորմոր
Նապոլեոն Եփի տիկինը (գուստր
Յարութիւն փաշայի Տատեան),
Օրիորդ Վահան (գուստր Վահան
Եփէսոյի) և թուրք տիկին մը։

— Զմիւռնիոյ կուսակալն իմա-
նալով որ նահանգին ոստիկանու-
թեան պաշտօնակալաց ոմանք գը-
րել, կարգաւ և ոստիկանական
գործառնութիւնները չեն գիտեր,
որոշել է որ այսուհետեւ ինքն ան-
ձամբ քննէ այդ պաշտօնին հետա-
մուտ անձերն։

— Ի Բերա Անտոն անուն ան-
ձին երկամայ դատրիկը շարաշար
մեռաւ երկու օր յառաջ, վառա-
րանին վերայ գտնուած սան խեղ-
ճին վերայ չըլլած և մարմնայն քա-
նի մը կողմերը տոչորած լինելով։

— Գաթիսի միջին լուր կու-
տան թէ Մէհմետ անուն շարա-
գործ մը՝ որ 15 տարի շղթայա-
կապ աշխատութեան դատապար-
տուած էր, բայց Պուրտուրի հի-
ւանդանոցէն փախած և համանման
ոմանց հետ սկսած էր ասպատա-
կել, իւր վերայ զրկուած հեծեալ
ոստիկանաց դէմ չորս ժամ կըռ-
ուելէն ետքը սպանուել է, սա-
կայն արբանեակներն յաջորդել են
փախչիլ։

— Կարնոյ կուսակալն, ըստ
գաւառական լրագրին, հրամա-
նել է ձերբակալել այն փախըս-
տական աւաղակներն, որ իրա-
ցակալութեան դատապարտեալ
են շղթայակապ աշխատութեան։

